

Evaluatie Centrum Jeugd en Gezin 2011

Inleiding

In januari 2011 is in de gemeente Goirle het Centrum Jeugd en Gezin (CJG) geopend. Het CJG is bedoeld voor iedereen met vragen over opvoeden of opgroeien. Ouders, jongeren, professionals, maar ook familie, vrienden of buren van ouders of kinderen kunnen simpele vragen of complexe problemen voorleggen aan de medewerkers van het CJG.

Bij de start van het CJG is er een aantal doelen afgesproken, in deze notitie worden deze doelen geëvalueerd. Het CJG bestaat nu een jaar en dat is tevens een goed moment om de huidige stand van zaken te beschrijven. Deze notitie is daarom als volgt opgebouwd: onder punt 1 en 2 wordt in het kort terug gekeken op de doelen van het CJG en de visie van de gemeente Goirle hierop. Onder punt 3 wordt beschreven hoe het CJG op dit moment is georganiseerd. De evaluatie van het CJG in 2011 en belangrijke ontwikkelingen in 2011 worden beschreven onder punt 4 en 5. Tenslotte wordt ingezoomd op de uitgangspunten voor 2012 onder punt 6.

1. CJG in het kort

Met ingang van 1 januari 2012 moet iedere gemeente van het Rijk een Centrum voor Jeugd en Gezin (CJG) hebben. De gemeenten zijn zelf verantwoordelijk gesteld voor het realiseren van deze centra en hebben daarin de vrijheid gekregen het CJG zelf een gezicht te geven. De eisen die zijn gesteld aan het Centrum Jeugd en Gezin zijn samengevat in het basismodel Centrum Jeugd en Gezin waarin de volgende functies zijn opgenomen:

A. Basistakenpakket Jeugdgezondheidszorg

- Monitoring en signalering
- Inschatten zorgbehoefte
- Screening en vaccinaties
- Voorlichting, advies, instructie en begeleiding
- Beïnvloeden van gezondheidsbedreigingen
- Zorgsysteem, netwerken, overleg en samenwerking

B. 5 WMO-functies:

- Informatie en advies
- Signalering
- Toeleiding naar hulp
- Licht pedagogische hulp
- Coördinatie van zorg

C. Schakel met Bureau Jeugdzorg (aansluiting met geïndiceerde jeugdzorg)

D. Schakel met Zorg- en Adviesteams (aansluiting met onderwijs)

2. Visie CJG Goirle

De gemeenteraad van Goirle heeft in 2008 een visie vastgesteld voor het CJG. De gemeente Goirle wil komen tot een voor alle burgers herkenbare en bekende eerstelijns voorziening voor alle opgroei- en opvoedvragen.

Doelen van deze voorziening zijn:

- bieden van een frontoffice (loketfunctie);
- verbeteren van samenwerking in de keten en organiseren van afstemming tussen de belangrijkste opvoedmilieus;
- zo snel en zo vroeg als mogelijk juiste en individuele hulp regelen, waardoor zwaardere zorg zoveel mogelijk voorkomen kan worden.

Bij de organisatie van het CJG hanteert de gemeente Goirle de volgende uitgangspunten:

- Het CJG is er voor alle jeugdigen van -9 maanden tot en met 23 jaar en hun ouders/opvoeders;
- Het CJG biedt op een laagdrempelige wijze opvoed- en opgroeiondersteuning voor de genoemde doelgroep;
- Uitstraling van het CJG is positief en gericht op preventie. Het moet belemmeringen en drempels voor het stellen van vragen over opvoeden wegnemen of voorkomen;
- Binnen het CJG wordt, naast de overige vier functies uit prestatieveld 2 van de Wmo, de coördinatie van zorg geregeld. Hierbij is het signaleringssysteem Zorg voor Jeugd en de onderliggende beslisregels voor toewijzing van de ketencoördinatie een ondersteunend instrument;
- Het CJG versterkt de samenwerking in het lokale netwerk en bevordert afstemming tussen de partners;

3. Organisatie CJG Goirle

De visie van de gemeente Goirle is doorvertaald binnen de organisatie van het CJG. Het CJG is onderverdeeld in een Front- office en een Back- office.

3.1 Front- office

Het Front- office is de laagdrempelige voordeur waardoor iedereen makkelijk in contact kan komen met het CJG. De gemeente Goirle heeft er voor gekozen om geen inlooppunt in te richten waar op bepaalde tijden CJG medewerkers aanwezig zijn maar is vindplaatsgericht gaan werken. Er is sprake van een netwerk organisatie waarin de volgende partijen participeren: de GGD (sociaal verpleegkundige en 3 jeugdverpleegkundigen 0-4), IMW (schoolmaatschappelijk werker en een algemeen maatschappelijk werker). De jeugdverpleegkundigen 0-4 jaar vielen tot 2012 onder Thebe. Daarnaast is er een medewerker vanuit Bureau Jeugdzorg die indien nodig inhoudelijk ondersteuning kan geven aan het CJG team bij casuïstiek besprekingen/intervisie. Een bijkomend doel is de samenwerking tussen het CJG en Bureau Jeugdzorg te intensiveren en te verbeteren.

Samen vormen ze het CJG team en worden ze aangestuurd door de CJG coördinator van uit de gemeente.

Er zijn diverse manieren om in contact te komen met het CJG:

Bellen, mailen, website en afspraak

Mensen kunnen contact opnemen met de medewerkers van het CJG centraal (in Tilburg) door te bellen, een e-mail te sturen of een vraag te stellen via de website. De medewerkers luisteren, verhelderen indien nodig de vraag en geven op eenvoudige vragen direct een antwoord. Indien gewenst wordt er doorverbonden of een afspraak gemaakt met een van de medewerkers van het CJG team van de gemeente Goirle.

Spreekuren

De spreekuren op de peuterspeelzalen en de basisscholen draaien onder de vlag van het CJG.

Daarnaast kunnen ouders met vragen bij het inloopsprekuren van IMW terecht. Voor vragen voor kinderen van 0-4 is het consultatiebureau een belangrijke vindplaats. Vanuit het consultatiebureau wordt tevens maandelijks spreekuren gehouden op de VVE locatie de Marmot.

Het CJG-team is in Goirle het eerste aanspreekpunt bij vragen. De CJG medewerker heeft de volgende taken:

- hulpvraag verduidelijking
- advisering
- bieden van opvoedingsondersteuning bij eenvoudigere/enkelvoudige problematiek
- toeleiding naar passende ondersteuning bij meervoudige en/of zwaardere problematiek

De richtlijn is dat er in het Front-office in eerste instantie maximaal drie gesprekken worden gevoerd met ouders/opvoeders of kinderen/jeugdigen. Hierna vindt er een toetsmoment plaats waarbij wordt gekeken of de casus moet worden doorgeleid naar andere hulpverlening of naar de backoffice.

Zorg Advies Team

Alle basisscholen in Goirle en Riel en het voorgezet onderwijs (Mill-Hill college in Goirle) hebben een Zorg Advies Team (ZAT). In deze teams worden leerlingen besproken waarover de school zich zorgen maakt. Een ZAT wordt binnenschools georganiseerd. Binnen het ZAT hebben de schoolmaatschappelijk werker en GGD verpleegkundige vanuit het CJG een adviserende rol. De intentie is dat de problemen zoveel mogelijk binnen school/gezin worden opgelost. Zo nodig kan een casus worden opgeschaald naar het Back- office; het jeugdnetwerk of kan er opvoedingsondersteuning worden geadviseerd.

3.2 Back- office

Het Back- office is het samenwerkingsverband dat achter de voordeur aanwezig is. Het Back- office is voor ouders niet tastbaar maar uit zich in een doorlopende lijn van zorg. In de gemeente Goirle vormt het jeugdnetwerk het Back- office van het CJG.

In het jeugdnetwerk zitten o.a. diverse hulpverleners (bv IMW, GGD, huisarts, bureau Jeugdzorg, GGZ), scholen, politie en jongerenwerk. Daarnaast zijn organisaties als Novadic-Kentron op afroep beschikbaar.

Het jeugdnetwerk bestaat naast het Buurtregie, welke vooral gericht op overlastgevende situaties.

Er bestaat in de gemeente Goirle al jaren een jeugdnetwerk voor jongeren onder de 12. Sinds januari 2012 is dit netwerk uitgebreid naar de leeftijd van 0-23 jaar en hiermee sluitend gemaakt voor de hele doelgroep.

Wanneer de problemen op meerdere leefgebieden voorkomen en er zorgen zijn over de normale ontwikkeling en/of veiligheid van de kinderen dan wordt een casus opgeschaald naar het jeugdnetwerk. Dit kan bijvoorbeeld gaan om (meerdere) problemen op gebied van opvoeding van een of meerdere kinderen, financiële problemen, huisvestingsproblemen, problemen met politie/justitie, problemen op school en de zogenaamde multiprobleem gezinnen. De Front- office van het CJG kan een casus aanmelden, maar ook scholen, politie, sociale zaken en andere hulpverleners kunnen een casus inbrengen in het jeugdnetwerk. De aanmelding gebeurt via een formulier rechtstreeks naar het Zorg en Veiligheidshuis, hier pakt de coördinator van het jeugdnetwerk de casus op.

Het doel van het jeugdnetwerk is

- delen van informatie met de verschillende deelnemers
- (gezamenlijke) probleemanalyse
- stellen van prioriteiten
- opstellen van plan van aanpak rondom het kind en het gezin
- toeleiden naar passende hulpverlening
- regievoering van de casus borgen

De casus wordt zo lang als nodig is nog gevolgd vanuit het jeugdnetwerk.

4. Evaluatie 2011

De focus heeft in 2011 gelegen bij het opzetten van het Centrum Jeugd en Gezin in Goirle. Daarnaast is er geïnvesteerd in scholing van de hulpverleners in jeugdzorg middels Triple P, het versterken van zorgstructuur waaronder het uitbreiden van het jeugdnetwerk, schoolmaatschappelijk werk en het aanbod opvoedingsondersteuning. Verder is er een aansluiting gekomen met het Zorg en Veiligheidshuis.

Er is veel aandacht geweest voor het vergroten van de naamsbekendheid van het Centrum Jeugd en Gezin binnen de gemeente Goirle.

Medio 2011 is er een wisseling geweest van CJG coördinator, waarbij er ca. 5 maanden nauwelijks aansturing is geweest van het CJG team. Dit heeft consequenties gehad op de inzet van o.a. PR activiteiten en op de interne ontwikkeling van het CJG team.

4.1 Doelstellingen 2011

Voor het CJG in de gemeente Goirle zijn voor 2011 doelen afgesproken. Er zijn specifieke doelstellingen gesteld met betrekking tot de communicatie en met betrekking tot opvoedingsproblemen en stress.

Communicatie

Voor het slagen van een goed CJG is het van groot belang dat de verschillende doelgroepen het CJG weten te vinden en weten waarvoor het CJG is bedoeld.

Met betrekking tot communicatie zijn er voor 2011 de volgende doelen gesteld:

1. Eind 2011 weet 40 % van de ouders waarvoor je het CJG kan benaderen en hoe
2. Eind 2011 weet 60 % van de professionals dat je ouders kan doorverwijzen naar het CJG en in wat voor situaties dit kan.

In december 2011 heeft K2 een evaluatiemeting uitgevoerd waarbij er een meting is uitgevoerd van de naamsbekendheid en beeldvorming van het CJG. Deze meting is gedaan onder drie groepen:

1. Ouders van kinderen en jeugdigen tussen de 0 en 23 jaar.
2. Professionals in Goirle
3. Jeugdigen tussen de 12 en 23 jaar.

Resultaten meting²

1. Bij het meten van de naamsbekendheid en de imago van het CJG bij ouders van kinderen en jeugdigen tussen de 0-23 jaar zijn 1200 ouders aangeschreven.
Er is een respons van 10.1 %, dit is laag maar overeenkomstig met respons uit soortgelijke onderzoeken. Ruim 60 % van de respondenten geeft aan dat men heeft gehoord van het CJG. Van deze groep weet ca 30% zeker dat er een CJG in Goirle is, 50 % denkt dat er een CJG in Goirle is. De grootste groep van de respondenten heeft het juiste beeld van het CJG voor ogen; het CJG is bedoeld voor kleine en grote vragen over opvoeden en opgroeien. Het merendeel van de respondenten die het CJG kent, kent ook de kanalen van het CJG, telefoon, website, email en inlooppunten.
2. Het onderzoek van K2 is niet bruikbaar in deze vorm in verband met de lage respons van de professionals. In 2012 gaat K2 opnieuw de naamsbekendheid van het CJG meten. Op het moment van schrijven van deze notitie is dit onderzoek nog niet voltooid.
3. Er is tevens onderzoek gedaan naar de naamsbekendheid en het imago van het CJG onder de jeugdigen in Goirle (12 t/m 22 jaar). Dit onderzoek is aanvullend aan de doelstellingen en bedoeld als 0-meting. Er zijn 1200 jongeren aangeschreven. Er is een respons van 8,2 %. Dit is laag, maar ook overeenkomstig met respons uit soortgelijke onderzoeken. Ongeveer een kwart van de jongeren (27,5 %) heeft van het CJG gehoord. Hiervan weet 15 % zeker dat er een in Goirle is, 60 % denkt dat er een in Goirle is. De jongeren denken dat het CJG vooral voor jongeren en ouders is.

Conclusie/aanbevelingen

K2 adviseert voor de ouders/opvoeders de PR te blijven continueren, herhalen is de kracht van de PR. Er zal in de gemeente Goirle blijvend aandacht zijn voor het zichtbaar maken van het CJG middels o.a. stukjes in het Goirles Belang, het organiseren van themabijeenkomsten, aansluiten bij informatieavonden op scholen, kinderdagverblijven etc.

Het bereiken van de jongere (12+) anno nu vergt een specifieke aanpak: deze wordt niet bereikt met alleen stukjes in de krant en flyers. Hoe deze specifieke groep wel kan worden aangesproken wordt in het eerste kwartaal van 2012 onderzocht door Attacom, specialist in jongerencommunicatie. Zij gaan 2 jongerenpanels organiseren waarbij in kaart wordt gebracht wat de jongere in de gemeente Goirle bezighoudt, waar de vragen en behoeften liggen op het gebied van opgroeien en hoe hier van uit het CJG het beste kan worden ingegaan. De uitkomsten van het onderzoek worden meegenomen in een specifiek plan van aanpak hoe de jongere van de gemeente Goirle te bereiken.

Opvoedproblemen en Stress

Er zijn bij het projectplan Front-Office CJG naast doelstellingen mbt communicatie ook een tweetal inhoudelijke doelstellingen geformuleerd mbt opvoedproblemen en stress.

Volgens de jeugdenquête van 2008 (GGD) had 38% van de ouders soms tot vaak problemen bij de opvoeding. Verder had 25% van de ouders in Goirle meer stress dan gemiddeld bij de opvoeding.

De komst van het CJG moet er voor zorgen dat ouders minder vaak problemen en stress bij de opvoeding ervaren. Om dit te toetsen zijn de volgende doelen opgesteld:

1. Uit de jeugdenquête van 2012 blijkt dat het percentage van ouders uit de gemeente Goirle dat problemen ervaart bij het opvoeden is gedaald naar 34%.
2. Uit de jeugdenquête van 2012 blijkt dat het percentage van ouders dat meer dan gemiddelde stress ervaart bij de opvoeding gedaald is naar 21%.

Resultaten

De jeugdenquête van de GGD wordt om de 4 jaar gehouden, echter de GGD heeft besloten om de jeugdenquête pas in 2013 te houden. De resultaten hiervan worden in 2014 verwacht.

Bereik

Er zijn voor 2011 geen specifieke doelen gesteld voor het bereik van het CJG.

In 2011 hebben er 37 mensen contact gezocht met het CJG via CJG centraal. Daarnaast hebben ouders/verzorgers gebruik gemaakt van de inloopsprekuren: het GGD spreekuur op de scholen is 24 keer bezocht. Van het inloopsprekuren van IMW zijn geen cijfers bekend; er wordt niet apart geregistreerd of iemand met een CJG vraag komt. Bij het consultatiebureau is het onderscheid in feite niet te maken: alle vragen over opgroeien en opvoeden die bij het consultatiebureau binnenkomen zijn in feite CJG vragen. Ook hier wordt geen aparte administratie gevoerd.

De CJG professionals die een adviserende rol binnen het ZAT hebben geven aan dat het sterk afhankelijk is per school hoeveel situaties er in het ZAT worden besproken. Er wordt door de CJG professionals benadrukt situaties eerder in het ZAT te bespreken en eerder door te leiden naar het jeugdnetwerk of het preventieve aanbod voor opvoedondersteuning. Door vroegtijdige signalering kunnen problemen sneller en met eenvoudiger hulp worden opgelost.

4.2 Belangrijke ontwikkelingen CJG 2011

Triple P

In 2011 zijn de professionals die in aanraking komen met opvoeden (zoals GGD, maatschappelijk werk, jeugdgezondheidszorg) in de gemeente Goirle Triple P opgeleid. Triple P is staat voor positief pedagogisch programma. Het is een programma voor opvoedingsondersteuning is bedoeld voor ouders met kinderen van 0 tot 16 jaar met als doel (ernstige) emotionele en gedragsproblemen bij kinderen te voorkomen door het bevorderen van competent ouderschap.

De aanpak van Triple P is gericht op het veranderen of verminderen van opvoedingsgedrag dat bijdraagt aan het ontstaan van emotionele en gedragsproblemen bij kinderen. Triple P reikt ouders verschillende strategieën aan voor de dagelijkse opvoedingspraktijk. De ouders leren hoe zij gewenst gedrag bij hun kind kunnen stimuleren en ongewenst gedrag kunnen reguleren. Ouders krijgen informatie over deze opvoedingsstrategieën en kunnen, als ze dat willen, ook begeleiding krijgen bij de toepassing ervan in hun eigen situatie.

Aansluiting bij het Zorg- en Veiligheidshuis

In de regio Midden-Brabant is het Zorg- en Veiligheidshuis een samenwerkingsverband op het gebied van veiligheid en zorg met als doel een meer veilige en leefbare samenleving te realiseren. In 2011 heeft de gemeente Goirle besloten om het jeugdnetwerk aan te sluiten bij het Zorg- en Veiligheidshuis om te komen tot een eenduidige aanpak en werkwijze van multiprobleem situaties.

De casuïstiek wordt op een centrale plek aangemeld bij het Zorg- en Veiligheidshuis. Hier wordt alle beschikbare informatie bij de ketenpartners opgevraagd en vindt triage plaats zodat de casus direct op de juiste plek terecht komt. Dit kan het jeugdnetwerk zijn, maar ook bijvoorbeeld Bureau Jeugdzorg of overleg Huiselijk Geweld. Aan de casus wordt een ketencoördinator gekoppeld en een plan van aanpak gemaakt wat wordt gemonitord.

Digitale routekaarten

De gemeente Goirle heeft besloten aan te sluiten bij de regionale digitale routekaarten. De digitale routekaarten zijn een website bedoeld voor professionals werkzaam in de gemeente Goirle die in hun werk te maken kunnen krijgen met kinderen en gezinnen. Dit zijn bijvoorbeeld medewerkers van de kinderopvang, onderwijs, welzijnswerk of politie. Voor iedere werksituatie is een routekaart die de stappen weergeeft die een professional kan nemen bij zorgen over een kind. De routekaart maakt een gestructureerde werkwijze mogelijk die voor alle professionals inzichtelijk is; zij kunnen de routekaarten op ieder moment raadplegen. Daarnaast kan dit leiden tot een standaardisatie van hun aanpak. Over twee jaar zal het gebruik en het nut worden geëvalueerd.

5. Uitgangspunten 2012

Met de transitie van de Jeugdzorg naar de gemeenten zal de rol van het Centrum voor Jeugd en Gezin veranderen. Het CJG zal moeten inspelen op de komende wijzigingen en zal gaan dienen als voorportaal van de gemeentelijke jeugdzorg. Dit betekent dat er de komende jaren goed moet worden gekeken hoe het CJG zich moet gaan ontwikkelen.

De transitie van de Jeugdzorg is een van de drie transities die is gebundeld in het project Triple T. In de loop van 2012 zal de visie van de gemeente Goirle op de transitie jeugdzorg worden beschreven en hierop volgend zal het ook duidelijk worden welke rol het CJG zal gaan innemen. De algemene uitgangspunten en beleid van Back to Basics en van het Regionaal Transitieplan in Midden Brabant zullen als leidraad worden gehanteerd.

Ondanks dat het op dit moment nog onduidelijk is wat de functie precies gaat worden en hoe organisatie van het Centrum van Jeugd en Gezin uitmoet gaan zien, duidelijk is al wel dat de preventie, vroegtijdige signalering van problematiek en het meer gebruik maken van de Pedagogische Civil Society thema's zijn die een belangrijke rol gaan spelen binnen het CJG.

Voor 2012 wordt daarom bij de doorontwikkeling van het CJG in de gemeente Goirle de volgende punten voor ogen gehouden:

1. De focus van de professionals in het werkveld en binnen het CJG team richten op het versterken van het gezin en het versterken van de eigen kracht van het gezin.
2. Meer de verbinding zoeken met onderwijs, jeugdwerk, vrijetijdsbestedingen en bestaande zorgsystemen.
3. Versterken van het gezin door vergroten van kennis over het gewonen opvoeden bij ouders/opvoeders
4. Uitbreiding van het lokale preventieve aanbod voor opvoedondersteuning
5. Verder vergroten van de naamsbekendheid van het CJG onder professionals en ouders/opvoeders
6. Het CJG toegankelijker maken voor de 12 + jongere.